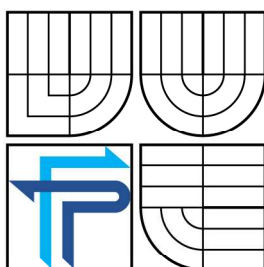

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

ANALÝZA ROZDÍLŮ VE VYKAZOVÁNÍ FINANČNÍHO LEASINGU DLE ČESKÉ ÚČETNÍ LEGISLATIVY A DLE IFRS/IAS

ANALYSIS OF DIFFERENCES IN THE FINANCIAL LEASE RECOGNITION UNDER THE
CZECH ACCOUNTING STANDARDS AND UNDER IFRS/IAS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

RADKA MACHÁČKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. MICHAELA BERANOVÁ

BRNO 2007

ZADÁNÍ

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá analýzou rozdílů ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS. Samostatnou částí bakalářské práce je aplikace zjištěných teoretických poznatků na konkrétní praktický příklad a jejich vyhodnocení, které mají vliv na předmět účetnictví.

ABSTRACT

This bachelor's thesis analyses problems of differences in the financial lease recognition under the Czech Accounting Standards and under IFRS/IAS. Single part of this bachelor's thesis is devoted to concrete's application to example and evaluation possible reflects.

KLÍČOVÁ SLOVA

Finanční leasing, České účetní standardy, Mezinárodní standardy finančního výkaznictví, Zákon o účetnictví

KLÍČOVÁ SLOVA

Financial Lease, Czech Accounting Standards, International Financial Reporting Standards, Accounting Law

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

MACHÁČKOVÁ, R. *Analýza rozdílů ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2008. 56 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Michaela Beranová

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil /a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně, dne 24. května 2008

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování patří především vedoucí mé bakalářské práce Ing. Michaela Beranové za poskytnutou pomoc a za velmi cenné rady a připomínky. Poděkování si zaslouží také moji rodiče a blízké okolí, kteří se mnou měli velkou trpělivost.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 EKONOMICKÁ PODSTATA FINANČNÍHO LEASINGU.....	10
1.1 Základní pojmy	10
1.2 Výhody a nevýhody finančního leasingu.....	13
1.2.1 Administrativní náročnost a práva volně disponovat s majetkem	13
1.2.2 Daňové dopady finančního leasingu.....	15
2 FINANČNÍ LEASING DLE ČESKÉ ÚČETNÍ LEGISLATIVY....	17
2.1 Účetní systém v České republice.....	17
2.1.1 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví	18
2.1.2 České účetní standardy pro podnikatele	19
2.1.3 Vyhláška č. 500/2002 Sb.	20
2.1.4 Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.....	20
2.1.5 Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.....	21
2.1.6 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.....	21
2.2 Vykazování finančního leasingu	21
2.2.1 Účetní zachycení finančního leasingu u pronajímatele	22
2.2.2 Účetní zachycení finančního leasingu u nájemce.....	26
3 FINANČNÍ LEASING DLE IFRS/IAS.....	28
3.1 Mezinárodní standardy finančního výkaznictví	29
3.1.1 Mezinárodní účetní standardy IAS.....	29
3.1.2 Mezinárodní standardy finančního výkaznictví IFRS.....	30
3.2 IAS 17 – Leasingy.....	32
3.2.1 Základní pojmy.....	32
3.3 Vykazování finančního leasingu	35
3.3.1 Zachycení finančního leasingu u pronajímatele	36
3.3.2 Zachycení finančního leasingu u nájemce	37
4 VYKAZOVÁNÍ FINANČNÍHO LEASINGU VE SPOLEČNOSTI	
IG Spektrum s.r.o.	39
4.1 Vykazování finančního leasingu dle českých účetních standardů.....	39
4.2 Vykazování finančního leasingu dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví.....	43
4.3 Vyhodnocení rozdílů ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS	47
4.3.1 Zásady vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy.....	48
4.3.2 Zásady vykazování finančního leasingu podle IFRS/IAS.....	48
4.3.3 Rozdíly vyplývající z různých přístupů k vykazování finančního leasingu ..	49

ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	52
SEZNAM TABULEK.....	54
SEZNAM SCHÉMAT.....	55
SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Svět již není striktně oddělen hranicemi, ale dochází k postupné globalizaci a propojování národních hranic. Dochází nejen k odstranění národních bariér, ale také k propojování ekonomických světů. Ekonomiky jednotlivých zemí se navzájem ovlivňují, a proto je nezbytné vytvořit spolehlivé ekonomické prostředí. V zájmu tohoto prostředí se ocitá i účetnictví a jeho harmonizace. Základním úkolem je srozumitelnost, přehlednost, srovnatelnost a standardizovanost. Systémy účetního výkaznictví se pomalu začaly sjednocovat, ale stále zde přetrvává mnoho významných odlišností. Mezi úpravou vykazování účetních informací podle české právní úpravy a Mezinárodních standardů finančního výkaznictví však existují podstatné rozdíly. Jednou z oblastí, kde jsou tyto rozdíly největší, je oblast vykazování finančního leasingu. Účetnictví nikdy nepůsobí izolovaně, vždy je vzájemně propojeno a ovlivňováno zákony a legislativními podmínkami a podnikovou ekonomikou. Proto je nezbytné brát všechny okolnosti v potaz.

Cílem mé bakalářské práce je vymezení vlivu rozdílného vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS na obraz o finanční pozici a výkonnosti účetní jednotky. Vymezím konkrétní a nejdůležitější odlišnosti, které nastávají ve vykazování finančního leasingu, a jejich konkrétní vlivy na výsledek hospodaření účetní jednotky.

Proto abych naplnila cíl své bakalářské práce, nejdříve teoreticky popíši vykazování dle české účetní legislativy a konkrétně se zaměřím na vykazování finančního leasingu. V další kapitole se budu věnovat harmonizaci světového účetnictví, zvláště na vykazování finančního leasingu dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví. Nejvíce se budu věnovat standardu IAS 17 – Leasingy. Zjištěné teoretické poznatky budou aplikovány v praktické části. Budu se zabývat konkrétním vykazováním finančního leasingu u konkrétní společnosti, a to jak z hlediska českých účetních standardů tak i dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví.

1 EKONOMICKÁ PODSTATA FINANČNÍHO LEASINGU

Pojem leasing pochází z anglického výrazu „lease“ znamenající pronájem nebo smlouvu o pronájmu. Leasing je tedy nájem hmotných či nehmotných věcí a práv, kdy pronajímatel¹ poskytuje za úplatu nebo jiné nepeněžní plnění nájemci² právo danou věc (nebo právo) v průběhu doby pronájmu používat. Podstatné je, že majetek zůstává ve vlastnictví pronajímatele po celou dobu pronájmu. Nájemce má pouze právo daný majetek používat. (12)

Pronájem dlouhodobého hmotného majetku je pro mnoho společností, ale i jednotlivce nebo soukromé osoby, jedinou možností jak získat předměty, které jsou nezbytné pro podnikatelskou činnost. Pořízení těchto předmětů za hotové peníze nebo na úvěr je pro ně mnohdy nevýhodné či dokonce nereálné. Nevýhodnost spočívá v tom, že se může jednat o předměty, které jsou pro financování velmi náročné a společnost nemá dostatek volných finančních prostředků na jejich nákup. (3)

Úvahy o financování prostřednictvím finančního leasingu patří mezi strategická a velmi závažná rozhodnutí. Proto by neměl budoucí nájemce uvažovat krátkodobě, ale kalkulovat peněžní toky s horizontem minimálně předpokládaného ukončení smlouvy, tj. minimálně 3 roky (u nemovitostí 8 let). (2)

1.1 Základní pojmy

V oblasti leasingu je možno setkat se s odbornými pojmy. Proto je nezbytné uvést některé důležité definice.

Finanční leasing

Obecně se jím rozumí pronájem, u kterého nájemce, po skončení doby pronájmu odkoupí najatou věc od pronajímatele. Často je možné setkat se s pojmy jako finanční pronájem (zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění; dále jen zákon o DPH) nebo finanční pronájem s následnou koupí najaté věci (zákon

¹ Pronajímatel je osoba, která majetek pronajímá.

² Nájemce je osoba, která získává možnost majetek používat.

č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění; dále jen zákon o daních z příjmů). (15)

Dle zákona č. 235/2004 Sb., o DPH §4 odst. 2 písm. g) se finančním pronájmem rozumí *přenechání zboží nebo nemovitosti za úplatu do užívání podle smlouvy o finančním pronájmu, pokud si strany v této smlouvě sjednají, že uživatel je oprávněn nebo povinen nabýt zboží nebo nemovitost, která je předmětem smlouvy, nejpozději úhradou posledního závazku ze smlouvy.* (15)

V zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku, v platném znění (dále jen obchodní zákoník) je finančnímu pronájmu věnována Hlava II Díl IV §§ 489 – 96 „Smlouva o koupi najaté věci“. Smlouva o finančním leasingu má některé shodné rysy s touto smlouvou, ale lze ji pro finanční leasing užít jen v omezené míře. Leasingová smlouva je nejčastěji smlouvou inominační, nepojmenovanou a od obecné smlouvy o koupi najaté věci se liší v dalších zvláštních dodatečných ustanoveních. (16)

Druh pronájmu formou finančního leasingu je na rozdíl od operativního leasingu dlouhodobější a doba pronájmu se obvykle kryje s dobou ekonomické životnosti pronajímaného majetku. Obvykle se na nájemce přenáší i povinnosti spojené s údržbou, opravami a servisními službami pronajatého majetku. (2)

Hlavními znaky finančního leasingu jsou:

- předmět leasingu je získáván do osobního vlastnictví pronajímatele podle závazného požadavku a specifikace nájemce;
- kupní smlouvu uzavírá pronajímatel s výrobcem, distributorem nebo jiným subjektem (může to být i budoucí nájemce, pokud se jedná o zpětný pronájem);
- nájemce užívá pronajatý předmět k účelu vymezeném v leasingové smlouvě a platí leasingové splátky;
- pronajímatel zůstává po celou dobu pronájmu vlastníkem předmětu, má ho ve svém majetku a odpisuje ho (specifika pro ČR);

- předmět může být využíván právnickou nebo fyzickou osobou pro podnikatelské i spotřebitelské cíle. (12)

Operativní leasing

Operativním leasingem se rozumí všechny ostatní druhy leasingu, které nelze považovat za leasing finanční. Zejména se jedná o leasing, kdy dochází k navrácení pronájemného majetku jeho pronajímateli (vlastníkovi) po skončení doby pronájmu. Operativní leasing je obvykle krátkodobý a doba pronájmu je kratší než doba ekonomické životnosti předmětu leasingu. U pronájmu formou operativního leasingu je také časté, že náklady spojené s údržbou, opravami a servisními službami pronajatého majetku hradí pronajímatel. (12)

Leasingová způsobilost

Leasingovou způsobilostí se rozumí kritéria, která musí být splněna, aby bylo možné předmět pronajmout. Především se jedná o:

- předmět leasingu musí být samostatným celkem;
- musí být možné získat k němu vlastnická práva;
- musí existovat možnost odpisování předmětu v průběhu času;
- střednědobá až dlouhodobá životnost předmětu;
- dobrá zpeněžitelnost předmětu.

Leasingový pronajímatel

Leasingový pronajímatel je vlastník, který za úplatu jinému subjektu přenechává užívání leasingového předmětu na smluvně definovaný časový úsek.

Leasingový nájemce

Leasingový nájemce je právnická nebo fyzická osoba, která na určitý časový úsek získá za úplatu užívací právo k určitému předmětu.

Cena leasingu

Cenou leasingu je cena, která je placena nájemcem pronajímateli v pravidelných splátkách. Pravidelné splátky mohou být měsíční, čtvrtletní, případně roční. Leasingová

cena zahrnuje splátky pořizovací ceny majetku, leasingovou marži pronajímatele a ostatní náklady pronajímatele spojené s pronajatým majetkem. Náklady jsou v rámci leasingových splátek přesouvány na nájemce. Těmito náklady mohou být zejména úroky z úvěru, který si leasingová společnost bere na pořízení majetku, který je poté pronajímán nájemci nebo případné poplatky bance a jiné správní náklady spojené s leasingem.

Leasingová smlouva

Český právní řád nezná pojem leasingová smlouva, a proto se částečně postupuje podle § 273 obchodního zákoníku a všeobecných obchodních podmínek vytvořené Českou leasingovou a finanční asociací. Leasingová smlouva upravuje právní vztahy mezi leasingovým nájemcem a leasingovým pronajímatelem.

1.2 Výhody a nevýhody finančního leasingu

Každý ze způsobů pořízení majetku má své výhody a nevýhody. Má-li podnik (či fyzická osoba) dostatek volných finančních prostředků, zřejmě se rozhodne pro koupi majetku za hotové. Avšak i v tomto případě je možné zvažovat i pořízení formou finančního leasingu, a to například z důvodů různých výhodných leasingových akcí nabízených leasingovými společnostmi. Hlavní rozhodovací dilema stojí před kupcem v okamžiku, kdy se má rozhodnout mezi koupí na úvěr a formou finančního leasingu. (1), (12)

1.2.1 Administrativní náročnost a práva volně disponovat s majetkem

Hlavním důvodem, proč je leasing v ČR velmi žádaný, je skutečnost, že ve srovnání s pořízením majetku na úvěr je tento způsob pořizování majetku administrativně méně náročný. Při vyřizování leasingové smlouvy je třeba podstoupit mnohem méně procedur a poskytnout méně informací, než v případě zřizování úvěru. K sepsání leasingové smlouvy je obvykle vyžadována účetní závěrka za minulé účetní období a někdy i mezitimní účetní závěrka z aktuálního roku. Zajištění je požadováno obvykle pouze u majetku pořizovaného formou leasingu s velmi vysokou pořizovací cenou. Další administrativní výhodu poskytují leasingové společnosti zejména

v souvislosti s leasingem dopravních prostředků. V souvislosti s leasingem dopravních prostředků bývá stále častěji přímo do leasingové smlouvy zahrnuto povinné ručení a případně i havarijní pojištění, které leasingové společnosti nabízejí za podstatně výhodnějších podmínek než běžné pojišťovny. Nájemci tímto šetří čas potřebný k vyřízení těchto doplňkových služeb a také finanční prostředky. (12)

Administrativní náročnost zřízení úvěru je obvykle vyšší a to i přesto, že v poslední době se banky a jiné úvěrové instituce snaží pod konkurenčním tlakem leasingových společností také omezit složitosti administrativního vyřizování úvěru. Přesto stále platí, že požadavek na zajištění úvěru musí být již z podstaty poskytovaných produktů vyšší než u leasingu. V případě finančního leasingu totiž zůstává majetek ve vlastnictví pronajímatele, a to po celou dobu trvání leasingové smlouvy. Koupí majetku na úvěr se majetek stává okamžitě vlastnictvím kupujícího. Banka je tak oproti leasingové společnosti v nevýhodě, neboť půjčuje peníze na majetek, který nebude jejím vlastnictvím, ale bude ve vlastnictví kupujícího. Z tohoto důvodu je nutno trvat na zajištění úvěru. Nutnost mít vhodného ručitele nebo mít k dispozici majetek použitelný pro zřízení zástavního práva pro věřitele, vede ke značně složitější administrativě. (2), (12)

Z hlediska práva volně disponovat s majetkem se však výhody leasingu a úvěru mění. Jak již bylo řečeno, při pořízení majetku na úvěr se stává kupující vlastníkem kupovaného majetku v okamžiku podpisu kupní smlouvy. V případě pořízení formou finančního leasingu je majetek po celou dobu finančního leasingu majetkem leasingové společnosti (pronajímatele). Z toho proto vyplývá, že u pronajatého majetku jsou značně omezena práva nájemce volně nakládat s majetkem. Nájemce není oprávněn bez souhlasu pronajímatele na pronajatém majetku provádět úpravy či technické zhodnocení. Tato omezení v případě koupě na úvěr neplatí. (12)

Hlavní výhodou pořízení formou finančního leasingu je, že podnikatelský subjekt nepotřebuje k nákupu majetku k datu nákupu velký objem finančních prostředků, neboť platby za leasing jsou rozloženy do delšího časového období. Výhodou také je, že nájemné (leasingové splátky) je za podmínek stanovených v § 24 ods. 2 písm. h) a § 24

odst. 4 – 6 zákona o daních z příjmů daňově uznatelným nákladem (výdajem). Další výhodou je fakt, že finanční leasing, na rozdíl od úvěru, účetně nepředstavuje zvýšení zadluženosti podniku, ačkoliv z ekonomického hlediska se o zadlužení jednoznačně jedná, neboť fakticky vzniklý závazek z leasingové smlouvy se neprojeví v rozvaze podniku jako položka zvyšující cizí zdroje. O závazcích z leasingu se účtuje v podmínkách ČR pouze v podrozvahové evidenci. Případný externí analytik tak v podmínkách ČR nevyčte z rozvahy podniku žádné informace o majetku, který byl pořízen formou finančního leasingu. Je tak odkázán na doplňující údaje např. z přílohy k účetní závěrce. (3), (18)

1.2.2 Daňové dopady finančního leasingu

Z hlediska daňových dopadů finančního leasingu a úvěru platí, že za podmínek stanovených zákonem o daních z příjmů, v platném znění je u leasingu daňově uznatelným nákladem (výdajem) placené nájemné, u úvěru jsou to placené úroky. Poplatky spojené s uzavřením a vedením úvěrových účtů a leasingových smluv jsou při splnění podmínek zákonem o daních z příjmu daňovým nákladem (výdajem). V případě pořízení majetku na úvěr lze do daňových nákladů (výdajů) uplatňovat také daňové odpisy. Tuto možnost nájemce v případě finančního leasingu až na některé výjimky nemá. Daňové odpisování ve většině případů provádí pronajímatel, protože je stále právním vlastníkem pořizovaného aktiva. Výjimky představuje pouze nehmotný majetek, který může na základě § 32a odst. 3 zákona o daních z příjmů kromě vlastníka odpisovat také poplatník, který k tomuto majetku nabyt právo užívání za úplatu (nájemce). V tomto případě je pak v §32a odst. 4 Zákona o daních z příjmů určeno, že nájemce odpisuje takový pronajatý nehmotný majetek rovnoměrně po celou dobu odpisování a odpis vypočte jako poměr vstupní ceny a doby sjednané smlouvou. Dále může nájemce³ odpisovat technické zhodnocení pronajatého hmotného majetku, je-li hrazeno nájemcem a tzv. jiný majetek⁴. Technické zhodnocení hrazené nájemcem a jiný majetek však mohou být nájemcem odpisovány pouze na základě písemné smlouvy mezi pronajímatelem a nájemcem. Dále je nutná podmínka, že pronajímatel nezvýší o tyto výdaje vstupní cenu hmotného majetku, ze které provádí daňové odpisování

³ Viz §28 odst. 3 zákona o daních z příjmů.

⁴ Jde o výdaje hrazené nájemcem, které tvoří součást ocenění hmotného majetku pronajatého formou finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku.

takového majetku. Nájemce pak je povinen zatřídit toto technické zhodnocení a jiný majetek do té odpisové skupiny, ve které je zatříděn daný pronajatý majetek u pronajímatele a při vlastním odpisování postupuje dle § 31 nebo § 32 zákona o dani z příjmů, to znamená, že si může zvolit, zda bude provádět rovnoměrné nebo zrychlené daňové odpisování. (12), (18)

Z pohledu daňového odpisování pronajatého hmotného movitého majetku je pronajímatel v případě finančního pronájmu s následnou koupí najatého majetku zvýhodněn, neboť na základě § 30 odst. 4 Zákona o dani z příjmů může takový majetek daňově odpisovat prostřednictvím tzv. leasingových odpisů, což může vést a obzvláště u odpisovaného majetku zařazeného ve vyšších odpisových skupinách podle zákona o dani z příjmů k rychlejšímu daňovému odpisu vstupní ceny takového majetku než by tomu bylo v případě, že by byl tento majetek odpisován „klasicky“ rovnoměrným nebo zrychleným daňových odpisem dle § 31 a § 32 zákona o dani z příjmů. (18)

Nevýhodou finančního leasingu je, že majetek zůstává po dobu trvání leasingového vztahu ve vlastnictví pronajímatele. Nájemce v tomto případě nemá možnost uplatňovat do svých daňově uznatelných nákladů (výdajů) daňové odpisy tohoto majetku. Další nevýhodou bývá, že i když zůstává pronajatý majetek ve vlastnictví leasingové společnosti (pronajímatele), zvláště v případě finančního leasingu přenáší pronajímatel na nájemce rizika vyplývající z vlastnictví majetku, jako by vlastníkem byl skutečně nájemce. V případě operativního leasingu je tato skutečnost často zakalkulována v leasingové ceně. Často je tak např. vyžadováno pojištění pronajatého majetku nájemcem, na nájemce jsou přenášeny náklady spojené s opravami pronajatého majetku, atd. Jelikož pronajatý majetek má ve svém vlastnictví pronajímatel, nájemcova práva volně nakládat s pronajatým majetkem jsou také značně omezena. Pokud nájemce potřebuje provést na pronajatém majetku jakékoliv úpravy, je nutno žádat o souhlas pronajímatele, v případě technického zhodnocení je nutno dopředu dohodnout, kdo jej bude hradit. V souvislosti s leasingovou smlouvou bývá k nevýhodám řazena také obtížná vypověditelnost leasingové smlouvy ze strany nájemce a také možné problémy, které nájemci vznikají v případě, kdy je pronajatý majetek například odcizen. (3), (12)

2 FINANČNÍ LEASING DLE ČESKÉ ÚČETNÍ LEGISLATIVY

Současná úprava účetnictví se řídí novelou zákona účetnictví, a to zákonem č. 437/2003 Sb., platným od 1. 1. 2004. Touto novelou došlo k řadě změn, které přibližují naši legislativu celosvětovému standardu. Účetnictví se dále řídí vyhláškou č. 500/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o účetnictví, která byla k 1.1. 2004 novelizována, a to vyhláškou č. 472/2003 Sb. V rámci české účetní legislativy se vyskytují také české účetní standardy, které navazují na vyhlášku č. 500/2002 Sb. Tyto standardy v podstatě nahrazují postupy účtování pro podnikatele, kterými se podnikatelé řídili.(17)

2.1 Účetní systém v České republice

Současný účetní systém je platný v České republice od 1. ledna 1993. Byl konstruován tak, aby vyhovoval všem požadavkům tržního prostředí a podával pravdivé informace, na jejichž základě si lze učinit správný názor na finanční situaci podniku a na efektivnost jeho ekonomické činnosti. Ve vztahu k daním je orientován přednostně na uspokojování požadavků vyplývajících z potřeb finančního řízení podniku. Tak jako v jiných státech Evropy je i v České republice účetnictví regulováno státem, zastoupeným Ministerstvem financí, který tuto úlohu plní prostřednictvím legislativy. (4), (3)

Dne 1. 1. 2004 byl novelizován zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen zákon o účetnictví). Jednalo se o jeden z harmonizačních kroků, který měl připravit Českou republiku na vstup do EU. Došlo ke zrušení jednoduchého účetnictví a jeho převedením do daňové legislativy pod jednotným názvem daňová evidence. Sledování příjmů a výdajů podnikateli, fyzickými osobami, slouží hlavně k daňovým účelům, takže vyloučením jednoduchého účetnictví ze zákona o účetnictví a jeho převedením do zákona o daních z příjmů, je pouze legislativní úprava sladěná se skutečností. (4), (17)

Účetní výkaznictví v České republice upravuje zejména:

- *Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví*, ve znění pozdějších předpisů; (dále jen zákon o účetnictví;
- *České účetní standardy pro podnikatele* vydané Ministerstvem financí ČR;
- *Vyhláška č. 500/2002 Sb.*, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, ve znění vyhlášky 472/2003 Sb.;
- *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů*, ve znění pozdějších předpisů;
- *Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty*, ve znění pozdějších předpisů;
- *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů;

a dále okrajově také zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník; (dále jen občanský zákoník) a další.

2.1.1 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Účetnictví je upravováno soustavou předpisů na úrovni zákonů a norem. Základním předpisem upravujícím účetnictví podniků v ČR je zákon o účetnictví. Zákon stanovuje rozsah a způsob vedení účetnictví. Zákon o účetnictví se vztahuje na právnické osoby (sídlo v ČR); zahraniční osoby podnikající na území ČR; fyzické osoby podnikající (nebo prokazující výdaje pro zjištění základu daně z příjmů) a vybrané organizační složky státu. Zákon upravuje rozsah vedení účetnictví (standardní a zjednodušený rozsah), účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy; dále účetní závěrku; způsoby oceňování; inventarizaci majetku a závazků a systém úschovy účetních záznamů. (17)

Zákon o účetnictví se skládá ze sedmi částí, a to :

- obecných ustanovení;
- rozsahu vedení účetnictví, účetních dokladů, účetních zápisů a účetních knih;
- účetní závěrky;

- způsobů oceňování;
- inventarizace majetku a závazků;
- úschovy účetních záznamů;
- ustanovení společných, přechodných a závěrečných. (17)

2.1.2 České účetní standardy pro podnikatele

Za účelem docílení souladu při používání účetních metod byly ministerstvem financí vydány České účetní standardy. České účetní standardy udávají základní postupy a pravidla, která upravují a zkvalitňují vedení účetnictví v účetní jednotce. (4), (14)

České účetní standardy pro podnikatele obsahují celkem 23 standardů, které jsou obvykle rozděleny do 3 částí. Jednotlivý standard obsahuje cíl, obsahové vymezení a postup účtování. (4), (14)

V současné době je vydáno těchto 23 standardů:

- 001 Účty a zásady účtování na účtech
- 002 Otevírání a uzavírání účetních knih
- 003 Odložená daň
- 004 Rezervy
- 005 Opravné položky
- 006 Kursové rozdíly
- 007 Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob
- 008 Operace s cennými papíry a podíly
- 009 Deriváty
- 010 Zvláštní operace s pohledávkami
- 011 Operace s podnikem
- 012 Změny vlastního kapitálu
- 013 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
- 014 Dlouhodobý finanční majetek
- 015 Zásoby
- 016 Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

- 017 Zúčtovací vztahy
- 018 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky
- 019 Náklady a výnosy
- 020 Konsolidovaná účetní závěrka
- 021 Některé postupy v účetnictví při vyrovnání, nuceném vyrovnání, konkursu a likvidaci
- 022 Postup v účetnictví a při inventarizaci majetku a závazků při převezech majetku státu na jiné osoby
- 023 Přehled o peněžních tocích

2.1.3 Vyhláška č. 500/2002 Sb.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví. Vyhláška stanoví podle zákona pro vedení účetnictví v plném rozsahu a vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Věnuje se rozsahu a způsobu sestavování účetní závěrky; uspořádání, označení a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce; uspořádání, označování a obsahového vymezení položek majetku a jiných aktiv, účetním metodám, směrné účtové osnově a dalšímu. (14)

2.1.4 Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Dle § 24 odstavce 4 zákona o daních z příjmů nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku, který lze podle tohoto zákona odpisovat, se uznává jako výdaj (náklad) za podmínky, že:

- a) doba nájmu pronajímané věci je delší než 20 % stanovené doby odpisování uvedené v § 30, nejméně však tři roky, u nemovitostí musí doba nájmu trvat nejméně osm let;
- b) po ukončení doby nájmu podle písmene a) následuje bezprostředně převod vlastnických práv k předmětu nájmu mezi vlastníkem (pronajímatelem) a nájemcem; přitom kupní cena najatého hmotného majetku není vyšší než zůstatková cena vypočtená ze vstupní ceny evidované u vlastníka, kterou by

- předmět nájmu měl při rovnoměrném odpisování podle § 31 odst. 1 písm. a) tohoto zákona k datu prodeje;
- c) po ukončení finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku zahrne poplatník odkoupený majetek do svého obchodního majetku. (18)

2.1.5 Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Podle § 9 odst. 3 zákona o DPH patří pronájem mezi dílčí plnění. Dle § 75 odst. 2 nemá plátce nárok na odpočet daně při pořízení osobního automobilu⁵, a to i při pořízení formou finančního pronájmu a při technickém zhodnocení automobilu podle zvláštního právního předpisu. Zákaz odpočtu se nevztahuje na nákup osobních automobilů plátcem za účelem jejich dalšího prodeje a finančního pronájmu. Plátce však nemá nárok na odpočet daně, pokud osobní automobil pořízený formou finančního pronájmu, použije pro účel, u kterého nemá nárok na odpočet. (15)

2.1.6 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Obchodní zákoník upravuje smlouvu o koupi najaté věci v §§ 489 – 496, podle níž lze postupovat při odkupu najatého majetku v souvislosti s finančním leasingem. Smlouvou o koupi najaté věci si strany ujednají v nájemní smlouvě nebo po jejím uzavření, že nájemce je oprávněn koupit najatou věc nebo najatý soubor věcí během platnosti nájemní smlouvy nebo po jejím zániku. Smlouva o koupi najaté věci vyžaduje písemnou formu. (16)

2.2 Vykazování finančního leasingu

Není předepsán závazný způsob účtování pro nájemce, ani pronajímatele. Jedinou výjimkou je pronájem souboru movitých a nemovitých věcí jako celku.

Při účtování leasingových operací lze postupovat dvěma způsoby:

- a) účtovat o jednotlivých splátkách nájemného;
- b) účtovat o celkové částce nájemného podle nájemní smlouvy na počátku nájemního vztahu a částku postupně časově rozlišovat.

⁵ Dle § 4 odst. 3 písm. f) zákona o DPH se osobním automobilem rozumí dopravní prostředek, který má v technickém osvědčení nebo technickém průkazu zapsanou kategorii M1 nebo M1G.

Současné účetní postupy jsou ve shodě s oběma úpravami:

- **právní** – vlastníkem je po celou dobu trvání nájemného vztahu pronajímatel, který eviduje pronajatý majetek ve svých aktivech a odepisuje ho (účetně i daňově);
- **daňovou** – musí být ověřeno, zda smlouva odpovídá ustanovením zákona o daních z příjmů a zákona o dani z přidané hodnoty. Bude-li v rozporu s těmito ustanoveními, může být správně zaúčtována, ale pozdější daňový dopad se odrazí zpětně do účetnictví. (12)

Mezi základní účetní zásady patří tzv. zásada věcné a časové souvislosti vykazovaných údajů s příslušným obdobím. Jednotlivé splátky nájemného totiž nemusí být rozloženy rovnoměrně po celou dobu trvání leasingové smlouvy. Přitom může dojít k následujícím situacím:

- a) všechny splátky jsou pravidelné a ve stejné výši;
- b) na počátku smlouvy je mimořádná splátka⁶ a další splátky jsou pravidelné a ve stejné výši;
- c) na počátku smlouvy platí nájemce zálohu na nájemné, která je postupně pravidelně odečítána od jednotlivých splátek ve splátkovém kalendáři;
- d) na počátku smlouvy nebo v průběhu jejího trvání platí nájemce zálohu na kupní cenu předmětu⁷;
- e) splátky jsou nepravidelné vzhledem k částce nebo době placení. (3), (12)

2.2.1 Účetní zachycení finančního leasingu u pronajímatele

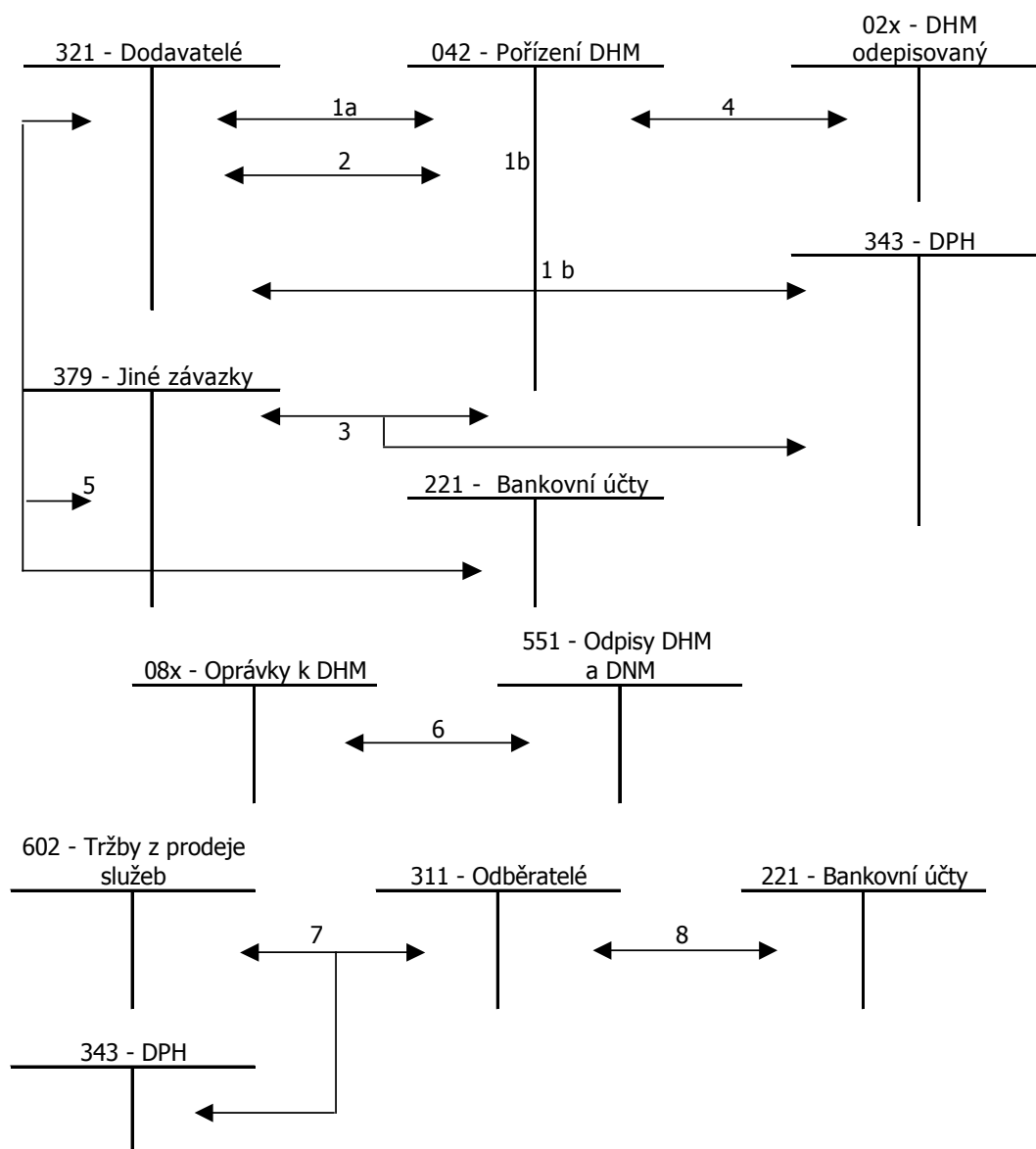
Postupy účtování o finančním pronájmu v České republice nejsou v souladu s úpravou účtování podle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví ani podle US GAAP,^a to z důvodu, že v ČR má přednost právní vlastnictví před jeho ekonomickým užíváním. (3)

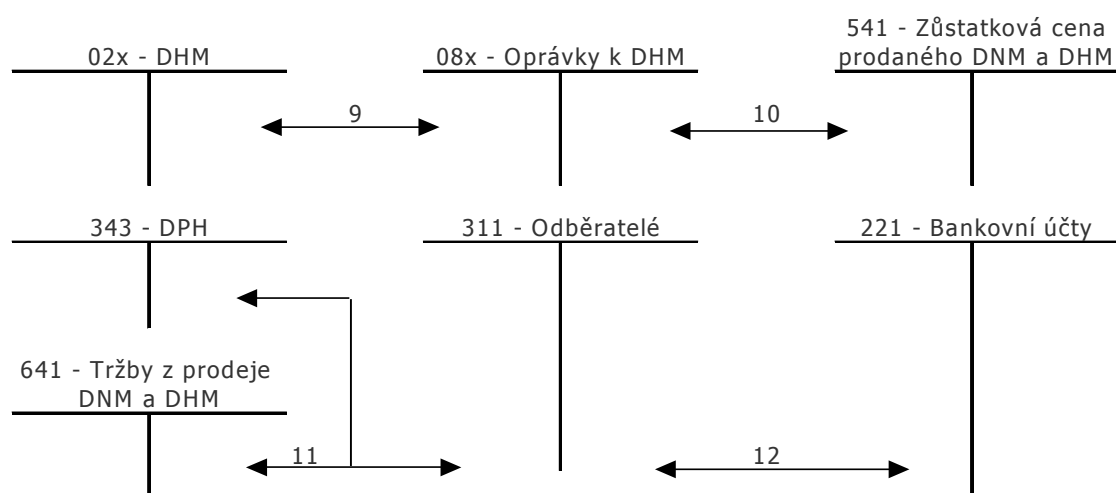
⁶ Mimořádná splátka je zdanitelným plněním, podléhá DPH, časově musí být rozlišena společně s dalšími splátkami jako celá leasingová cena na účtech časového rozlišení.

⁷ Záloha na kupní cenu předmětu se používá především při pronájmu nemovitostí, účtuje se jako investiční záloha, nepodléhá DPH.

Při finančním pronájmu je veden předmět pronájmu u pronajímatele v dlouhodobém majetku, obvykle v analytické evidenci v rozdělení na dlouhodobý hmotný majetek vlastní a dlouhodobý hmotný majetek pronajímáný. Podle faktur, splátkového kalendáře, nájemní smlouvy a výpisů z běžných účtů je účtováno o pohledávkách za nájemcem, výnosech z nájemného a úhradě pohledávek na běžný účet nebo na pokladnu. Po řádném ukončení nájemní smlouvy budou účtovány u pronajímatele operace spojené s prodejem předmětu. (3), (4)

Schéma č. 1 Schéma účtování finančního leasingu u pronajímatele

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 59)

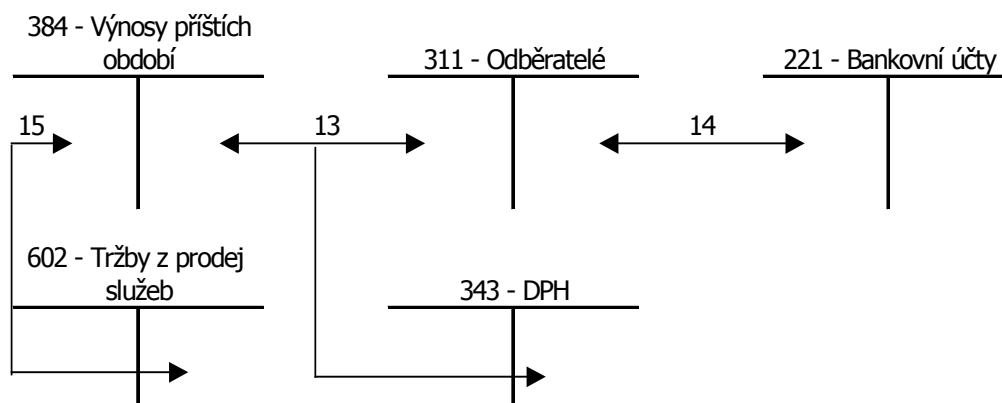
Tabulka č. 1 Účtování finančního leasingu u pronajímatele

	Text	Účtovací předpis	
		MD	D
1.	Pořízení předmětu pro finanční pronájem podle dodavatelské faktury - Základ daně - DPH	042.AE 343	321 321
2.	Náklady spojené s pořízením předmětu, které jsou součástí pořizovací ceny	042. AE	379
3.	Dovoz předmětu ze zahraničí – podle celní deklarace - Clo - DPH	042.AE 343	379 379
4.	Převod předmětu DHM do užívání	02x.AE	042
5.	Podle výpisu z běžného účtu: Úhrady dodavatelům Celním orgánům	321 379	221 221
6.	Účetní odpisy předmětu	551	08x.AE
7.	Předpis nájemného podle faktury (splátkového kalendáře) + DPH	311 311	602 343
8.	Příjem nájemného na běžný účet	221	311
9.	Vyřazení předmětu z evidence DHM v pořizovací ceně	08x. AE	02x. AE
10.	Odpis zůstatkové ceny předmětu do nákladů (předmět může být plně odepsán, pak nemá zůstatkovou cenu)	541	08x. AE
11.	Faktura nájemci za prodej předmětu v kupní ceně po skončení nájemní smlouvy + DPH u plátce	311 311	641 343
12.	Příjem úhrady faktury na běžný účet	221	311

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 60)

Velmi podstatný význam ve vykazování finančního leasingu má **časové rozlišení**. Nejtěžším úkolem je zjistit celkovou výši nájemného, která se za celou dobu finančního leasingu zaúčtuje do nákladů a ze které se pak vypočítá poměrná část. Pronajímaný majetek je po dobu trvání nájemního vztahu stále majetkem pronajímatele. O něm je účtováno až do doby jeho vyřazení z evidence pronajímatele. Pronajímatel obdrží příjem v běžném období, který ale věcně patří do výnosů v příštím období. Zúčtování se provede až v období, se kterým výnosy věcně souvisí, a proto je pronajímatel povinen nájemné časově rozlišovat. (3)

Schéma č. 2 Schéma účtování časového rozlišení výnosů u pronajímatele

Zdroj: Jindrová, 2001 (str.61)

Tabulka č.2 Účtování časového rozlišení výnosů u pronajímatele

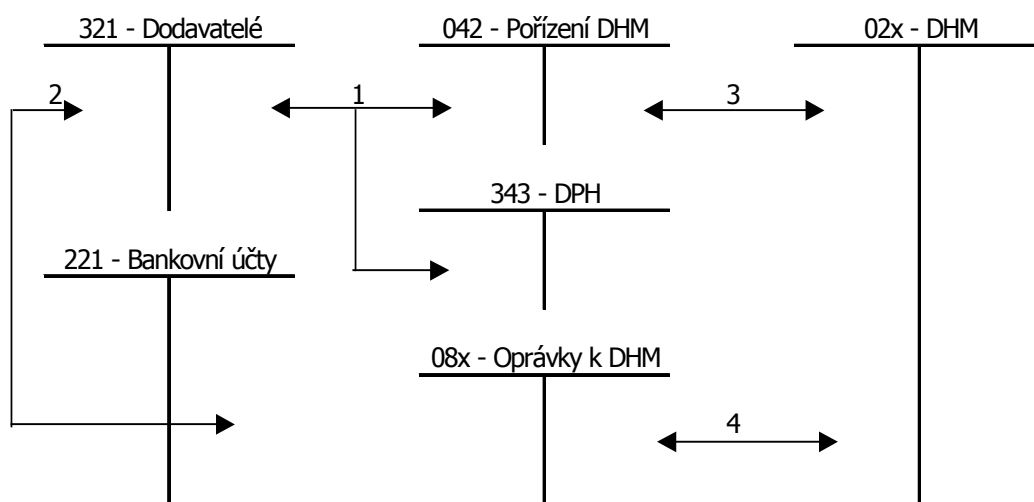
	Text	Účtovací předpis	
		MD	D
13.	Předpis nájemného podle faktury (splátkového kalendáře), Jestliže je nájemné placeno předem na následující účetní období + DPH	311 311	384 343
14.	Příjem nájemného na běžný účet	221	311
15.	Časové rozlišení nájemného do výnosů v následujícím účetním období	384	602

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 61)

2.2.2 Účetní zachycení finančního leasingu u nájemce

Při finančním leasingu účtuje nájemce pouze o předpisu a placení splátek nájemného do nákladů. Najatý předmět vede v podrozvahové evidenci. Po ukončení smlouvy budou účtovány u nájemce operace pořízení předmětu v dohodnuté kupní ceně. Fakturovaná cena je vstupní cenou a odpisovou základnou pro další odpisy u nájemce, na její výši závisí i účetní operace. (12)

Schéma č. 3 Schéma účtování finančního leasingu u nájemce

Zdroj: Jindrová, 2001 (str.78)

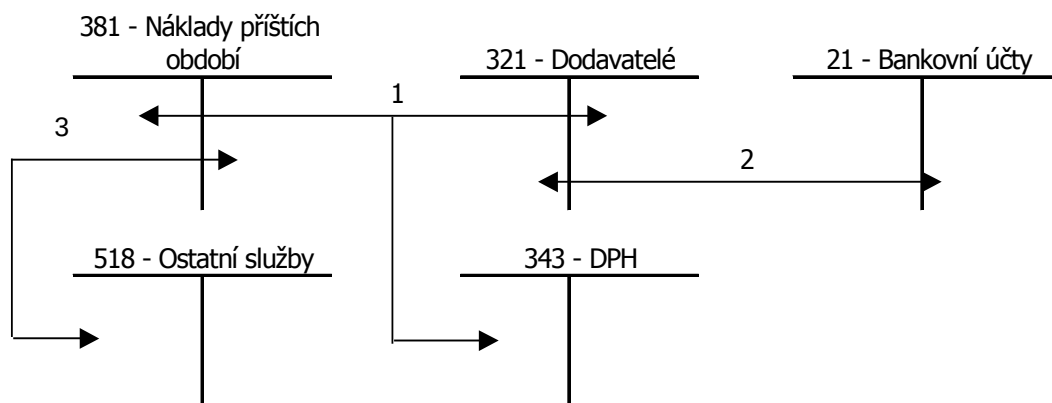
Tabulka č. 3 Účtování finančního leasingu u nájemce

	Text	Účtovací předpis	
		MD	D
1.	Faktura od pronajímatele na částku kupní ceny předmětu po skončení nájemní smlouvy: Kupní cena DPH	042 343	321 321
2.	Úhrada faktury z běžného účtu	321	221
3.	Zařazení předmětu do evidence	02x	042
4.	Předmět pořízen za nulovou kupní cenu (oceněn v reprodukční ceně)	02x	08x

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 79)

Nájemce uhradí nájemné v běžném období, které však věcně patří až do **nákladů v příštím období**. Zúčtování se provede až v období, se kterým náklady věcně souvisí.

Schéma č. 4 Schéma účtování časového rozlišení nákladů u nájemce

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 80)

Tabulka č. 4 Účtování časového rozlišení nákladů u nájemce

	Text	Účtovací předpis	
		MD	D
5.	Předpis nájemného podle faktury (splátkového kalendáře), Jestliže je nájemné placeno předem na následující účetní období + DPH	381 343	321 321
6.	Příjem nájemného na běžný účet	321	221
7.	Časové rozlišení nájemného do výnosů v následujícím účetním období	518	381

Zdroj: Jindrová, 2001 (str. 80)

3 FINANČNÍ LEASING DLE IFRS/IAS

Již několik desetiletí se odbourávají hranice ve světové ekonomice, dochází ke globalizaci ekonomiky. Dochází k tomu z důvodů potřeby sjednotit informační systémy, urychlit komunikaci a zvýšit všeobecnou srozumitelnost a spolehlivost ekonomických informací. V centru tohoto zájmu se ocitá zejména harmonizace účetnictví. V Evropě nedochází jen k ekonomické globalizaci, ale i k politickému sjednocování. Dochází k rozšiřování Evropské unie nejen z hlediska územního, ale i z hlediska centralizace rozhodovacích pravomocí. Je zdůrazněna i potřeba harmonizace účetnictví. Účetní informace jsou zapotřebí nejen pro realizaci podnikatelských záměrů, ale i poskytování dotací a grantů. (1)

V současné době existují tři významné linie mezinárodní harmonizace finančního výkaznictví.

Jedná se o:

- Mezinárodní standardy finančního výkaznictví IFRS/IAS;
- národní účetní standardy USA - US GAAP;
- účetní směrnice Evropské unie. (1)

Mezinárodní standardy finančního výkaznictví IFRS/IAS

V roce 2000 byla vyhlášena Evropskou komisí tzv. nová harmonizační strategie. Ta obsahovala zásadní koncepční změnu a za nástroj regulace evropského účetnictví byly zvoleny IFRS. K zabezpečení implementaci IFRS do národních účetních systémů byl vytvořen tzv. schvalovací mechanismus IFRS. Jeho posláním je zajištění právního uznání IFRS v prostředí EU. (1)

US – GAAP

US – GAAP (General Accepted Accounting Principles) představují soubor národních účetních standardů USA. Jsou významné nejen v USA, ale i pro celosvětovou harmonizaci účetnictví a to z důvodu síly USA a kvality tohoto účetního systému. Mezi nejvýznamnější banku na světě patří Newyorská banka, u které kótuje své cenné papíry mnoho společností. Ty musí sestavovat účetní závěrky v souladu s US GAAP. (1), (13)

Účetní směrnice Evropské unie

Účetní směrnice Evropské unie existují již dlouhou dobu a to od vydání první směrnice, která se týkala účetnictví.

V oblasti účetnictví mezi základní legislativní dokumenty patří:

- 4. směrnice Rady Evropského společenství (ES) , která je zaměřena na obsah roční účetní závěrky;
- 7. směrnice Rady (ES), která je věnována konsolidované účetní závěrce;
- směrnice Rady (ES) upravující účetní závěrky bank a ostatních finančních institucí a pojišťoven. (1), (11)

3.1 Mezinárodní standardy finančního výkaznictví

Mezinárodní standardy finančního výkaznictví označené IFSR/IAS zahrnují:

- Mezinárodní účetní standardy;
- Mezinárodní standardy finančního výkaznictví;
- Interpretace přijaté Výborem pro interpretace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRIC) nebo původním Stálým interpretačním výborem (SIC) a přijaté IASB. (1), (7)

3.1.1 Mezinárodní účetní standardy IAS

Mezinárodní účetní standardy jsou označovány zkratkou IAS (International Accounting Standards). Všeobecně se jedná o sdílený názor účetních profesionálů na aplikování účetnictví jako vědy o věrném zobrazení finanční a majetkové situace účetní jednotky. IAS jsou založeny na principu, že operace se účetně zachycují podle podstaty a ekonomické reality a nikoli podle právní podstaty. Nemají závazné vzory pro výkazy finančního účetnictví, zabývají se obsahovou náplní jednotlivých položek účetních výkazů. (1), (7)

V roce 1973 byl založen Výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů (IASC) jako nezávislá soukromá profesní organizace na základě dohody profesních účetních institucí z mnoha vyspělých zemí světa. Od roku 1983 se členy IASC staly všechny profesní organizace sdružené v Mezinárodní federaci účetních - IFAC

(International Federation of Accountants). Pro nezávislost IASC bylo důležitou otázkou financování činnosti, které bylo zabezpečeno příspěvkami organizací zastoupenými v Radě, od IFAC a dalších institucích. V roce 1995 byl založen poradní sbor, jehož účelem bylo připravovat roční zprávu o činnosti Rady a zapojovat odbornou veřejnost do práce IASC. V roce 1997 byl vytvořen Stálý interpretační výbor – SIC (Standing Interpretations Committee). Jeho úkolem bylo posuzovat sporné účetní problémy, vytvářet těmto problémům interpretace, které sjednotí řešení problematických otázek. (1), (7) (13)

V roce 2001 byla činnost Výboru pro mezinárodní účetní standardy (IASC) nahrazena činností Rady pro mezinárodní účetní standardy (IASB). Nově vydávané standardy IASB již nebyly označovány jako Mezinárodní účetní standardy (IAS), ale jako Mezinárodní standardy finančního výkaznictví - IFRS (International Financial Reporting Standards). Standardy vytvořené před zahájením činnosti této Rady (IASB) zůstávají v platnosti a jsou i nadále označovány jako mezinárodní účetní standardy (IAS). (1), (7), (13)

3.1.2 Mezinárodní standardy finančního výkaznictví IFRS

Mezinárodní standardy finančního výkaznictví jsou označeny zkratkou IFRS (International Financial Reporting Standards). Pod tímto značením jsou zahrnuty doposud vydané Mezinárodní účetní standardy (IAS) a Interpretace Mezinárodních účetních standardů (SIC), ale i nové standardy (IFRS) a interpretace (IFRIC) vydávané novou Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB). Standardy nebyly vytvořeny pro konkrétní prostředí, ale je zajištěn jejich nadnárodní charakter. Soubor standardů byl systematicky zkvalitňován, aby zachytil nejlepší přístupy účetní praxe. Soubory představují soubor pravidel pro uznávání, oceňování, vykazování a zveřejňování informací o událostech a transakcích, které jsou významné z hlediska účetních závěrek účetních jednotek. IFRS/IAS definují základní principy a metodiku, nedefinují však detailní řešení,účtovou osnovu ani postupy účtování. (1), (9), (11)

Od roku 2003 byly nové standardy vydávány pod zkratkou IFRS jako Mezinárodní standardy finančního výkaznictví. V červnu 2003 vydala Rada pro mezinárodní účetní standardy IFRS 1 – První aplikace mezinárodních standardů finančního výkaznictví. Tento standard nahradil SIC – 8 První aplikace IAS jako primární základny účetnictví a vstoupil v platnost pro účetní období začínající 1. lednem 2004 nebo po tomto datu. (9)

IFRS 1 vyžaduje, aby účetní závěrka byla zpracována v souladu se všemi IFRS/IAS. Počáteční rozvaha by měla být zpracována podle standardů v jejich platném znění k datu konečné rozvahy. (9)

Celkem bylo novelizováno 17 standardů a k původnímu jedinému standardu IFRS bylo vydáno sedm nových (IFRS 1 – IFRS 7). Většina uvedených novel je účinná od 1. ledna 2005.

IFRS 1 – První aplikace IFRS

IFRS 2 – Platby akciemi

IFRS 3 – Podnikové kombinace

IFRS 4 – Pojistné smlouvy

IFRS 5 – Dlouhodobá aktiva držena za účelem prodeje
a ukončení činnosti

IFRS 6 – Průzkum a vyhodnocování nerostných zdrojů

IFRS 7 – Finanční nástroje: zveřejňování (11)

Důležitou úvodní částí IFRS je koncepční rámec. Jsou zde definovány účetní zásady a předpoklady, základní prvky účetní závěrky, jako jsou aktiva, závazky, vlastní kapitál, výnosy a náklady, kritéria pro uznání a vyjádření těchto prvků v účetní závěrce a výchozí báze jejich ocenění. Uvedené definice a zásady zásadním způsobem ovlivňují obsah informací, které jsou zveřejněny v účetní závěrce. Jednotlivé standardy, které se zabývají konkrétními oblastmi a účetními problémy, z těchto definic vycházejí. (1), (11)

Koncepční rámec vymezuje:

- uživatele účetní závěrky a jejich informační potřeby;
- cíl účetní závěrky;
- základní předpoklady sestavení účetní závěrky;
- kvalitativní charakteristiky účetní závěrky;
- obsah a způsob rozpoznání základních prvků, které tvoří obsah účetní závěrky;
- koncepty oceňování;
- pojetí a uchování kapitálu. (11)

3.2 IAS 17 – Leasingy

Účetním vykazováním leasingu se zabývá standard *IAS 17 – Leasingy*. Zobrazuje operativní a finanční leasing jak z hlediska nájemce, tak z hlediska pronajímatele. Tento standard byl novelizován v roce 2003, ale vstoupil v platnost dne 1. 1. 2005. Na rozdíl od těch národních úprav, které účtují oba druhy leasingu stejně, standard jasně rozlišuje mezi operativním a finančním leasingem. (1), (5)

Cílem standardu IAS 17 je odlišení finančního leasingu od ostatních forem nájmu, které jsou považovány za operativní leasing. Dalším úkolem je stanovit takový postup účetního vykázání leasingu, který bude v souladu s věcnou podstatou leasingu. (1)

3.2.1 Základní pojmy

Ve standardu IAS 17 - Leasingy je možno se setkat s mnoha pojmy, které se týkají finančního leasingu, je dobré si vysvětlit alespoň několik z nich.

Leasing (Lease)

Leasing je dohoda, ve které je nájemci poskytnuto právo používat aktivum na stanovenou dobu za jednorázovou platbu nebo několik plateb ve smluveném období.

Finanční leasing (Finance Lease)

Finanční leasing je druh leasingu, kdy jsou na nájemce přenesena všechna rizika a užitky spojená s užíváním aktiva. Po skončení nájmu může, ale nemusí být převedeno vlastnické právo.

Operativní leasing (Operating Lease)

Operativní leasing je odlišný od leasingu finančního. Při operativním leasingu je pronajaté aktivum evidováno u pronajímatele. Nepřevádí se všechna rizika, ale i ekonomické užitky z vlastnického práva.

Nevypověditelný leasing (Non-cancellable Lease)

Nevypověditelný leasing je leasing, který lze vypovědět jen za určitých podmínek:

- a) při výskytu málo pravděpodobné podmínky;
- b) se souhlasem pronajímatele aktiva;
- c) při uzavření nové smlouvy o nájmu stejného či podobného aktiva mezi stejným nájemcem a pronajímatelem;
- d) v případě, že nájemce zaplatí dostatečně velkou dodatečnou částku, ze které lze na počátku leasingu usoudit že ukončení leasingu je možné, ale pro nájemce nevýhodné.

Den založení leasingu (Inception of the Lease)

Dnem založení leasingu se rozumí den, kdy byl leasing sjednán nebo den, do kterého jsou obě smluvní strany povinny naplnit základní podmínky smlouvy. Tento den je rozhodný. Dochází k posouzení, zda se jedná o operativní či finanční leasing a jsou stanoveny částky, které se musí vykázat.

Den zahájení leasingu (Commencement of Lease Term)

Den zahájení leasingu je okamžik, od kterého je nájemce oprávněn používat najaté aktivum a obě smluvní strany začnou o najatém aktivu a závazcích účtovat (tj. účtování aktiv, závazků, výnosů nebo nákladů, které vyplývají z leasingu).

Minimální leasingové platby (Minimum Lease Payments)

Do částky minimálních leasingových plateb se zahrnují všechny platby, které je nájemce povinen uhradit pronajímateli za najaté aktivum. Minimální leasingové platby zahrnují veškeré platby, které je nájemce povinen zaplatit buď v podobě pravidelných splátek nebo záloh na splátky či na kupní cenu včetně kupní ceny aktiva. Do minimálních plateb se však nezahrnují platby, které platí nájemce za služby poskytnuté pronajímatelem a podmíněné nájemné⁶.

Zaručená zbytková hodnota (Guaranteed Residual Value)

V případě nájemce je zaručená zbytková hodnota část zbytkové hodnoty, která je garantována nájemcem nebo spřízněnou stranou nájemce (částka záruky je však maximální částkou, která může být v každém případě zaplacená). V případě pronajímatele ta část zbytkové hodnoty, která je garantována nájemcem nebo třetí stranou, která je ve vztahu k pronajímateli nespřízněná, a která je finančně schopná plnit závazky vyplývající ze záruky.

Hrubá investice do leasingu (Gross Investment in Lease)

Hrubá investice do leasingu zahrnuje minimální platby a částku nezaručené zbytkové hodnoty. Jedná se o celkový příjem, která získá pronajímatel.

Nezaručená zbytková hodnota (Unguaranteed Residual Value)

S nezaručenou zbytkovou hodnotou je třeba počítat jen tehdy, bude-li aktivum po skončení doby navraceno pronajímateli. Tato hodnota není součástí výpočtu minimálních leasingových plateb.

Čistá investice do leasingu (Net Investment in Lease)

Čistou investicí do leasingu se rozumí hrubá investice do leasingu diskontovaná implicitní úrokovou mírou leasingu.

⁶ Podmíněné nájemné představuje část leasingových plateb, která je stanovena rozdílně – například procentem z dosaženého užítku z aktiva nebo v závislosti na tržní úrokové míře.

Reálná hodnota (Fair Value)

Reálná hodnota je částka, za kterou může být aktivum směřeno nebo závazek uhrazen, mezi znalými, ochotnými stranami, v nespřízněné transakci.

Doba trvání leasingu (Lease Term)

Doba trvání leasingu je nevypověditelné období, po které má nájemce dohodnutý leasing aktiva. Dále sem patří jakákoliv další období, u nichž má nájemce možnost v leasingu aktiva pokračovat s uskutečněním nebo bez uskutečnění dalších plateb, přičemž při vzniku leasingu je zdůvodněně jisté, že nájemce toto právo uplatní.

Ekonomická životnost (Economic Life)

Ekonomickou životností je doba, po kterou se očekává, že bude aktivum ekonomicky využitelné jedním nebo více uživateli.

Doba životnosti (Useful Life)

Doba životnosti je odhadovaná zbývající doba od počátku leasingu, bez omezení dobou leasingu, po kterou se očekává, že ekonomické přínosy z daného aktiva poplynou do společnosti.

Počáteční přímé náklady (Initial Direct Costs)

Počátečními přímými náklady jsou přírůstkové náklady, které se přímo vztahují ke sjednání a přípravě leasingu, s výjimkou takových nákladů vzniklých u výrobce nebo dealera.

3.3 Vykazování finančního leasingu

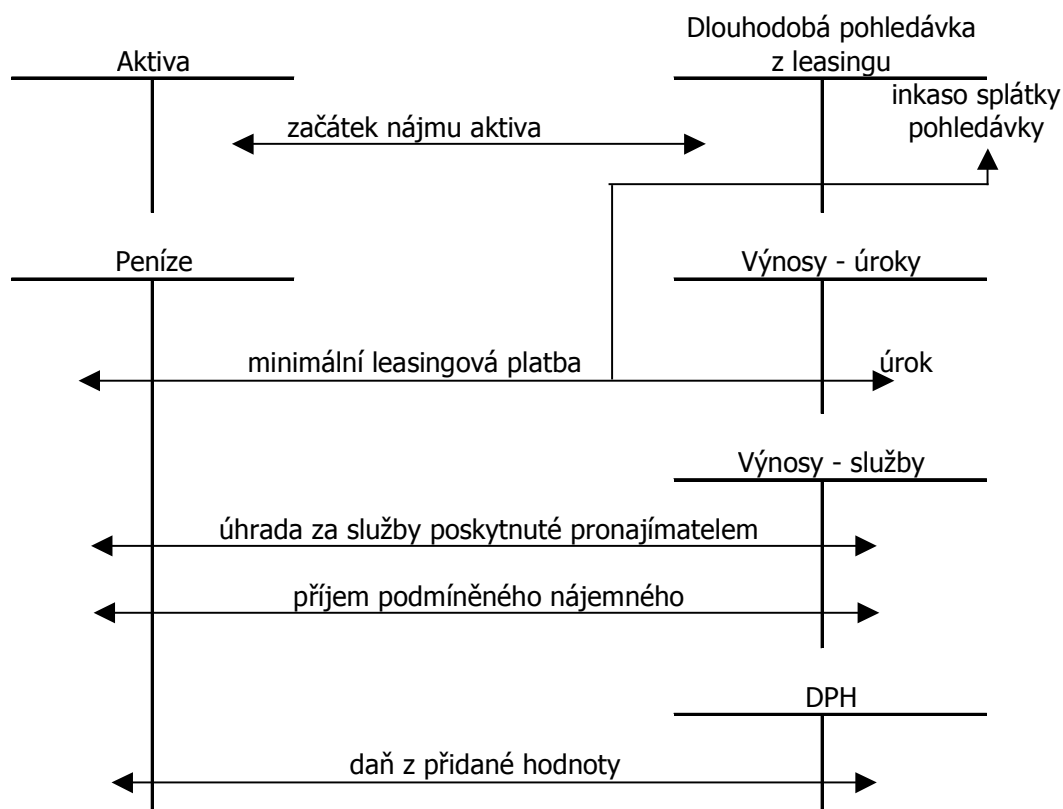
Finanční leasing je vztah mezi pronajímatelem a nájemcem. Tento vztah je podobný poskytnutí dlouhodobého úvěru nebo půjčky. V průběhu nájmu je pronajímateli tato půjčka splácena. Nájem je ukončen splacením pohledávky peněžními prostředky nebo je nesplacený zůstatek půjčky na konci nájmu pronajímateli navrácen v nepeněžní podobě. Tedy vrácením opotřebovaného aktiva. (2), (5)

Z ekonomického hlediska tedy není rozdíl v tom, jestli podnik aktivum vlastní či nikoliv. Zároveň vzniká podniku závazek, který bude muset splatit. Z uvedeného je patrné, že mezi účetními předpisy v ČR a úpravou standardu je významný rozdíl. Zatímco standard zásadu přednosti obsahu nad formou deklaruje a dodržuje, české účetní předpisy tuto zásadu deklarují, ale v případě leasingu nedodržují. S výjimkou nájmu celého podniku nebo jeho části nemůže nájemce zahrnout aktivum pořizované formou finančního leasingu do aktiv a závazek z leasingu mezi ostatní závazky podniku. Aktiva pořizována na finanční leasing a závazky z tohoto titulu vzniklé jsou sledovány v podrozvahové evidenci. (1), (5)

3.3.1 Zachycení finančního leasingu u pronajímatele

Z pohledu pronajímatele je zapůjčení nepeněžního aktiva formou finančního leasingu podobné jako poskytnutí dlouhodobé půjčky či úvěru. Nutností je oddělit hodnotu půjčky neboli pohledávky od finančních výnosů tj. úroků. Na počátku nájemního období pronajímatel zachytí pohledávku v rozvaze, která se rovná čistým nákladům a v rozvaze nahrazuje hodnotu pronajímaného majetku. V průběhu doby leasingu pronajímatel obdrží jednotlivé splátky nájemného, které se rovnají platbám za předmět pronájmu a poskytnuté služby. Příjem těchto plateb je obvykle rozložen na celé nájemné období. (1), (5)

Schéma č. 5 Schéma účtování finančního leasingu u pronajímatele

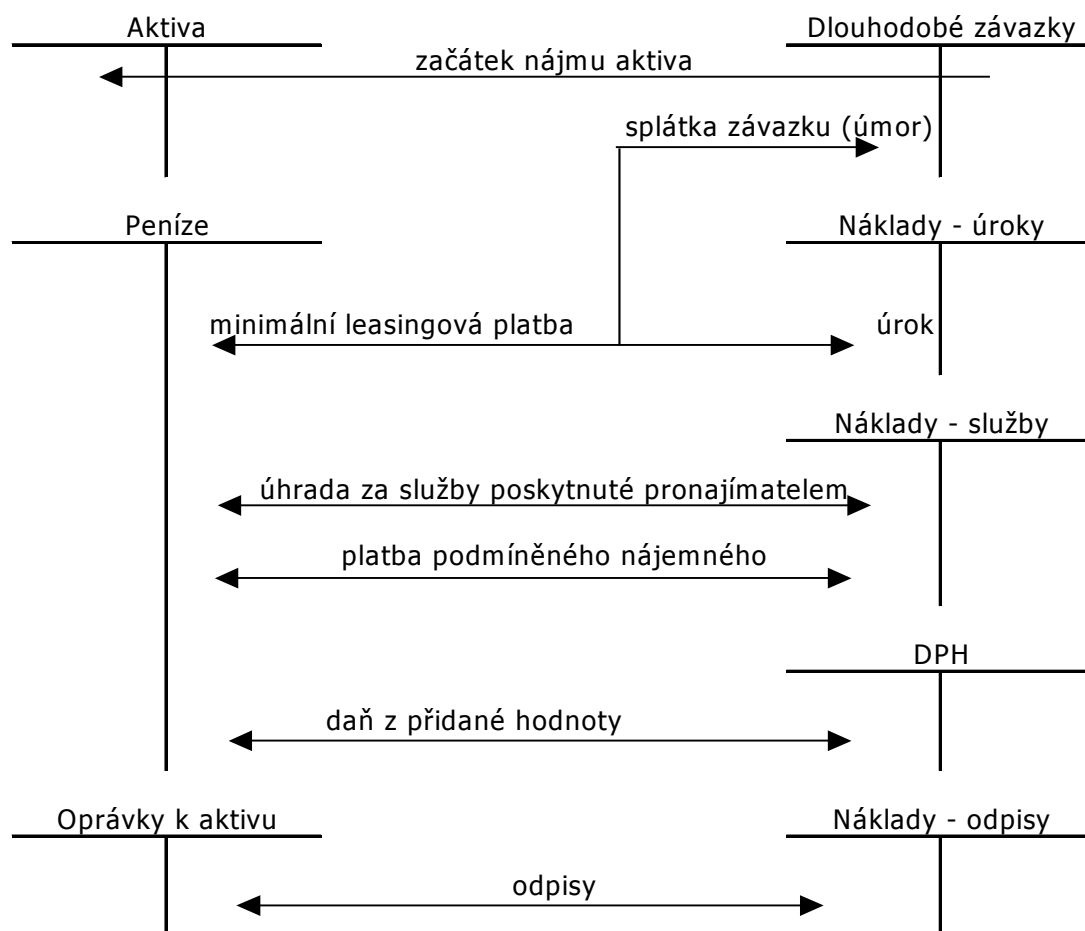
Zdroj: Dvořáková 2006 (str. 125)

U pronajímatele se počátek finančního leasingu vykazuje ve prospěch účtu aktiv a zároveň s tím se vykáže na vrub účtu dlouhodobých pohledávek. Jednotlivé splátky jsou postupně účtovány na účet peníze a zároveň nám klesají dlouhodobé pohledávky z leasingu. V přijímaných platbách jsou zakalkulovány výnosy, úroky a DPH. (1), (5)

3.3.2 Zachycení finančního leasingu u nájemce

Nájemce získává ekonomické užitky z najatého předmětu. Aktivum a závazky vyplývající z finančního leasingu jsou zachyceny na počátku nájemního období v reálné hodnotě nebo v současné hodnotě nájemních plateb, pokud je tato hodnota nižší. Aktivum a závazek k platbám musí být na počátku zachyceny v rozvaze ve stejné částce. (1), (5)

Schéma č. 6 Schéma účtování finančního leasingu u nájemce

Zdroj: Dvořáková, 2006 (str. 126)

U nájemce je vykazování finančního leasingu přesně opačné. Pořizované aktivum se vykazuje jako aktivum a souvztažně se účtují dlouhodobé závazky. S jednotlivými splátkami se snižují závazky za pronajímatelem. V leasingové splátce je zahrnut úrok, náklady a DPH. K takto pořízenému aktivu je následně nutné vést odpisy. (1)

4 VYKAZOVÁNÍ FINANČNÍHO LEASINGU VE SPOLEČNOSTI IG Spektrum s.r.o.

Společnost IG Spektrum s.r.o. je poměrně novou společností na trhu. Společnost byla založena 27. 2. 2007. Právní forma podnikání společnosti je společnost s ručením omezeným a sídlo firmy je v Blučině. Jedná se o společnost, jejímž předmětem podnikání je polygrafická výroba. Zabývá se tiskem a činnostmi souvisejícími s tiskem. Společnost zatím finančního leasingu, jako financování dlouhodobého majetku nevyužívala.

Leasingová smlouva byla uzavřena mezi společností IG Spektrum s.r.o. (nájemce) a leasingovou společností ČSOB Leasing, a. s. Předmětem leasingu je síťotiskový třičtvrťautomat MAGRA 21. Leasingová smlouva byla uzavřena dne 23. 4. 2007 a je sjednána na 36 měsíců. Protože společnost neměla připravené prostory pro umístění stroje, smluvila s leasingovou společností odklad dodání stroje a odklad splátek.

Všechny nutné doklady, jako smlouva o finančním leasingu, splátkový kalendář k leasingové smlouvě a protokol o uvedení do provozu jsou uvedeny v přílohách této bakalářské práce.

4.1 Vykazování finančního leasingu dle českých účetních standardů

K převzetí stroje nájemcem došlo dne 12. 7. 2007. V tento den byla rovněž uhrazena záloha na mimořádnou splátku předem a uhrazení první splátky. Po skončení leasingového vztahu má společnost IG Spektrum s.r.o. právo odkoupit předmět leasingu za kupní cenu 1 190 Kč (včetně DPH). Zobrazení účetních operací spojených s tímto finančním leasingem v účetní evidenci společnosti IG Spektrum s.r.o. je prezentováno v tabulce č. 5 na následující straně.

Tabulka č. 5

Položky leasingové smlouvy

Položka	Bez DPH	Sazba DPH %	DPH	Celkem
Vstupní cena předmětu finančního leasingu	1 515 900,00	19,00	287 831,00	1 802 731,00
Splátka nájemného hrazená předem	378 725,00	19,00	71 957,75	450 682,75
Záloha na mimořádnou splátku předem	378 708,92	19,00	71 974,08	450 683,00
Smluvní poplatek	0,00	19,00	0,00	0,00
Leasingové nájemné	35 159,53	19,00	6 680,40	41 839,67
Přefakturované pojistné	694,33	00,00	00,00	694,33
Pravidelná splátka k úhradě celkem				42 534,00
Účetní zůstatková hodnota předmětu leasingu	0,00	19,00	0,00	0,00
Kupní cena předmětu leasingu	1 000,00	19,00	190,00	1 190,00

Zdroj: Zpracováno dle smlouvy o finančním leasingu

Tabulka č. 6

Položky měsíčních splátek

Pravidelné měsíční splátky	Částka v Kč
Výše jedné leasingové splátky	35 159,53
Pojistné osvobozené od DPH	694,33
19 % DPH z leasingové splátky	6 680,40
Celkem (zaokrouhleno)	42 534,00

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Tabulka č. 7 Účtování finančního leasingu u nájemce v roce 2007

Datum	Popis operace	Částka v Kč	Má dát	Dal
12.07.2007	Úhrada nulté splátky – DPH 19 % – Celkem	378 725,00 71 957,80 450 683,00	381 343	221
12.08.2007	Úhrada 1.řádné splátky do nákladů – Výše leasingové splátky – DPH z leasingové splátky – Pojistné	42 055,00 34 756,56 6 603,80 694,33	518 518 548	221
12.08.2007	Zúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	518	381
12.09.2007	Úhrada 2.řádné splátky do nákladů – Výše leasingové splátky – DPH z leasingové splátky – Pojistné	42 534,00 35 159,00 6 680,00 694,33	518 518 548	221
12.09.2007	Zúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	518	381
12.10.2007	Úhrada 3.řádné splátky do nákladů – Výše leasingové splátky – DPH z leasingové splátky – Pojistné	42 534,00 35 159,00 6 680,00 694,33	518 518 548	221
12.10.2007	Zúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	518	381
Po uplynutí doby nájmu				
12.06.2010	Nákup stroje – Kupní (zůstatková cena) – DPH 19 % – Celkem	1 000,00 190,00 1 190,00	042 343	321
xx.xx.2010	Převod stroje do účetní evidence	119,00	022	042

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Protože nájemce není dle české účetní legislativy právním vlastníkem, pořizované aktivum se neobjeví v aktivech. Nájemce nemůže uplatnit účetní a daňové odpisy. Je však povinen časově rozlišit a vykázat náklady, které věcně souvisí s účetním obdobím. Nultá splátka, která byla hrazena předem se zaúčtuje na počátku leasingového vztahu na účet 381 – Náklady příštích období. Následně se každý měsíc vykáže poměrná část nulté splátky do nákladů. Na konci leasingového vztahu se stroj zakoupí za zůstatkovou cenu a poté se zařadí do evidence.

Tabulka č. 8 Účtování finančního leasingu u pronajímatele v roce 2007

Datum	Popis operace	Částka v Kč	Má dátí	Dal
12.07.2007	Inkaso nulté splátky – DPH 19 % – Celkem	378 725,00 71 957,80 450 683,00	221	384 343
12.07.2007	Inkaso 1.řádné splátky – Výše leasingového nájemného – DPH z leasingového nájemného – Pojistné	42 055,00 34 756,56 6 603,80 694,33	221	602 343 325
12.08.2007	Inkaso 2.řádné splátky – Výše leasingového nájemného – DPH z leasingového nájemného – Pojistné	42 534,00 35 159,00 6 680,00 694,33	221	602 343 325
12.08.2007	Zúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	384	602
12.09.2007	Inkaso 3.řádné splátky – Výše leasingového nájemného – DPH z leasingového nájemného – Pojistné	42 534,00 35 159,00 6 680,00 694,33	221	602 343 325
12.09.2007	Zaúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	384	602
12.10.2007	Inkaso 3.řádné splátky – Výše leasingového nájemného – DPH z leasingového nájemného – Pojistné	42 534,00 35 159,00 6 680,00 694,33	221	602 343 325
12.10.2007	Zaúčtování měsíční části nulté splátky	12 519,00	384	602
Po uplynutí doby nájmu				
12.06.2010	Prodej stroje – Kupní (zůstatková) cena – DPH 19 % – Celkem	1 000,00 190,00 1 190,00	311	641 343
12.06.2010	Zúčtování jednorázového odpisu účetní zůstatkové ceny stroje	xxx	541	022
12.06.2010	Vyřazení prodaného stroje z účetní evidence	1 514 900,00	082	022

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Účtování finančního leasingu u pronajímatele by byla zrcadlově opačná k účtování u nájemce. Poté, co pronajímatel obdrží nultou splátku, vykáže ji na účet

384 – Výnosy příštích období, protože věcně souvisí až s příštími účetními obdobími. Postupně každý měsíc pronajímatel obdrží pravidelnou leasingovou splátku, kterou zaúčtuje do tržeb. Nezbytné je také každý měsíc příslušnou část nulté částky zaúčtovat do výnosů

4.2 Vykazování finančního leasingu dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví

Podle IFRS/IAS, konkrétně IAS 17 – Leasingy je nejprve nutné vypočítat současnou hodnotu splátek a porovnat ji s fair value předmětu leasingu. V tomto případě nájemce nezná implicitní úrokovou míru pronajímatele (Implicit Rate), je proto nutné zjistit tzv. Incremental Borrowing Rate (mezní, přírůstkovou úrokovou míru).

Ještě před uzavřením smlouvy se nájemce rozhodoval zda využít bankovního úvěru nebo finančního leasingu jako formu financování stroje. Protože byly novou společností na trhu, společnost byla založena 27. 2. 2007 a pořizovala stroj v dubnu, banka požadovala za úvěr vysoký úrok. Úroková míra bankovního úvěru byla 11 %. Proto se společnost rozhodla využít financování stroje formou finančního leasingu. Budu tedy vycházet z úrokové míry nabízeného úvěr, z čehož vychází výpočet současné hodnoty splátky. Pomocí jednoduchého diskontování pak dostaneme hodnoty uvedené v následující tabulce.

Tabulka č. 9 Současná hodnota splátek

Datum	Splátka	Současná hodnota splátky
12.07.2007	450 683,00 Kč	450 683,00 Kč
12. 07. 2007	42 055,00 Kč	42 055,00 Kč
08 – 12/2007	212 670,00 Kč	206 944,41 Kč
01 – 12/2008	510 408,00 Kč	459 790,08 Kč
01 – 12/2009	510 108,00 Kč	412 102,10 Kč
01 – 06/2010	255 204,00 Kč	189 734,09 Kč
Celkem	1 981 428,00 Kč	<u>1 761 308,68 Kč</u>

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Vzhledem k tomu, že pořizovací cena síťotiskového tříčtvrťáutomatu pro leasingovou společnost byla 1 514 900 Kč (bez DPH) je tato částka Fair Value.

Současná hodnota leasingových plateb, zjištěná podle úrokové míry banky, je větší než fair value aktiva, která činí 1 514 000 Kč. Proto je třeba vycházet při výpočtu úrokové míry a při ocenění aktiva a závazku z fair value a vypočítat tomu odpovídající úrokovou míru. Dalším důležitým krokem je sestavení tabulky, podle které se leasing účtuje.

Tabulka č. 10

Přehled o leasingovém závazku

(v Kč)

Datum	Splátka bez DPH	DPH	Pojistné	Platba	Úroková míra	Úrok	Stav závazku	Snížení závazku
12.07.2007	378 725,00	71 957,75		450 ,683,00			1 514 900,00	378 725,00
12.07.2007	34 756,00	6 603,64	694,33	42 055,00			1 136 175,00	34 756,00
08. – 12. 2007	175 797,65	33 401,55	3 471,65	212 670,00	0,00598154	32 126,10	1 101 419,00	143 671,55
Celkem za rok 2007	589 278,65	111 962,99	4 165,98	705 408,00			1 101 419,00	557 152,91
01. – 12.2008	421 914,36	80 163,73	8 331,96	510 408,00	0,00598154	59 120,88	957 747,45	362 791,76
Celkem za rok 2008	421 914,36	80 163,73	8 331,96	510 408,00			957 747,45	362 791,76
01. – 12.2009	421 914,36	80 163,73	8 331,96	510 408,00	0,00598154	32 370,55	594 955,33	389 542,09
Celkem za rok 2009	421 914,36	80 163,73	8 331,96	510 408,00			594 955,33	389 542,09
01. – 06.2010	210 957,18	40 013,46	4 165,98	255 204,00	0,00598154	5 543,08	205 413,24	205 413,24
Celkem za rok 2010	210 957,18	40 013,46	4 165,98	255 204,00			205 413,24	205 413,24

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Tabulka č. 11 Účtování finančního leasingu u nájemce v letech 2007 – 2010 dle IFRS/IAS

Rok	Popis operace	Částka v Kč	Má dátí	Dal
2007	Zaúčtování stroje a závazků do rozvahy	1 514 900,00	022	325
	Úhrada zálohy na splátky + DPH	378 725,00 71 957,75	325 343	221
	Úhrada 6 splátek + DPH	210 553,65 40 005,19	325 343	221
	Úrok ze splátek	32 126,10	563	221
	Pojistné	4 165,98	548	221
	Odpis zařízení za 5 měsíců	210 402,75	551	082
2008	Úhrada 12ti řádných splátek + DPH	421 914,36 80 163,73	325 343	221
	Úrok ze splátek	59 120,88	563	221
	Pojistné	8 331,96	548	221
	Odpisy	504 966,67	551	082
2009	Úhrada 12ti řádných splátek +DPH	421 914,36 80 136,73	352 343	221
	Úrok ze splátek	32 370,55	563	221
	Pojistné	8 331,96	548	221
	Odpisy	504 966,67	551	082
2010	Úhrada 6ti řádných splátek + DPH	243116,71 46 762,17	352 343	221
	Úrok ze splátek	5 543,08	563	221
	Pojistné	4860,31	548	221
	Odpisy	252 483,3	551	082

Zdroj: Zpracováno dle splátkového kalendáře

Po celou dobu leasingu budou použity lineární účetní odpisy. Doba odepisování je stanovena na 36 měsíců. Po skončení leasingu bude společnost pokračovat další jeden měsíc v odepisování. Při vyřazení bude mít předmět leasingu hodnotu nula.

Roční odpis: $1\,514\,900,00 / 3 = 504\,966,67$

Měsíční odpis: $504\,966,67 / 12 = 42\,080,55$

Pokud bychom účtovali u pronajímatele, účtování by bylo podobné. Nastal by jen rozdíl v tom, že pronajímatel předmět finančního leasingu ve své rozvaze nevykáže a tudíž ho i neodepisuje. Vykáže pohledávku za nájemce, kterou snižuje v souvislosti s přijatými platbami.

Podobné by bylo i účtování u pronajímatele, jen s tím rozdílem, že pronajímatel předmět finančního leasingu ve své rozvaze nevykazuje, tudíž jej neodepisuje. Místo toho vykazuje ve své rozvaze pohledávku za nájemcem, která se snižuje v souvislosti s přijatými platbami.

4.3 Vyhodnocení rozdílů ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS

Při porovnání přístupu IAS 17 - Leasingy s českou účetní úpravou je zřejmé, že se významně odlišuje. České právní předpisy nerespektují zásadu přednosti obsahu před formou (a to i přesto, že je tato zásada v Zákoně o účetnictví deklarována). Česká účetní legislativa neumožňuje, aby nájemce v případě finančního leasingu vykazoval najaté aktivum v rámci svých rozvahových aktiv a závazek z leasingu jako rozvahový závazek. Tato situace proto může vést ke zkreslování informací uvedených v účetních výkazech. Aktiva, závazky či pohledávky z leasingu jsou sledovány v podrozvahové evidenci a vykazovány jako informace v komentáři k účetním výkazům. A proto, před provedením finanční analýzy je nutno účetní výkazy upravit o položky související s leasingem. Pokud by se tak neučinilo, došlo by ke zkreslení informací o zadluženosti účetní jednotky, o efektivnosti dlouhodobých aktiv a další. Rovněž dochází k nesprávnému rozdělení zisku či ztráty ve výsledku hospodaření mezi provozní a finanční zisk, popřípadě ztrátu. (1)

4.3.1 Zásady vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy

Na nájemce jsou přenášena veškerá rizika, ale i prospěch, který vychází z vlastnictví najímaného předmětu. Nájemce neaktivuje majetek ani související závazek, protože vlastnické právo k předmětu leasingu je převedeno na nájemce až po uplynutí nájmu. Protože je nájemce pouze ekonomickým uživatelem, nikoli právním vlastníkem předmětu, nemůže uplatnit účetní ani daňové odpisy. Je však povinen časově rozlišit výdaje (náklady), které připadají v poměrné výši na příslušné účetní období. Při následném převzetí je aktivum nájemcem zachyceno ve zbytkové hodnotě určené na počátku leasingu. (12)

4.3.2 Zásady vykazování finančního leasingu podle IFRS/IAS

Nájemce vykáže finanční leasing ve své rozvaze, a to jak na straně aktiv, tak na straně závazků. Současně majetek odepisuje po celou dobu životnosti. Hodnota vykazovaného aktiva i závazku se na počátku leasingu rovná fair value najatého majetku nebo současné hodnotě minimálních leasingových plateb. V případě, že je současná hodnota minimálních leasingových plateb menší než fair value, rovná se hodnota vykazovaného aktiva součtu těchto plateb. Pro kalkulaci současné hodnoty minimálních leasingových splátek je obvykle použita implicitní úroková míra. Pokud není známa je možno použít výpůjční úrokovou míru. Pronajímatel předmět finančního leasingu ve své rozvaze nevykazuje a neodepisuje. Místo toho vykazuje pohledávku za nájemcem, která se snižuje v souvislosti s přijatými platbami. (12)

Snahou každého vlastníka a vedení podniku je správně fungující podnik. K tomu rozhodně patří dobře vedené účetnictví, správně sestavená účetní závěrka a výroční zprávy, které poskytují informace nejen o stávajícím, ale i očekávaném vývoji podniku. Podmínkou správného vykazování účetních operací bezpochyby patří jednotný účetní systém. IFRS/IAS rozhodně patří mezi uznávané, zavedené mezinárodní účetní systémy. I když mají bezesporu dlouhou historii a jsou využívány v mnoha evropských zemích, v České republice nadále přetrvává využívání národního účetního systému. V účetním systému České republiky se upřednostňují České účetní standardy, jejichž

přístup k řešení některých účetních oblastí se však často od úpravy IFRS/IAS velmi liší. (19)

4.3.3 Rozdíly vyplývající z různých přístupů k vykazování finančního leasingu

Jak jsem již uvedla v oddílu 4.3.1 na straně 48, největší rozdíl ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a Mezinárodními standardy finančního výkaznictví IFRS/IAS je v právním vlastnictví majetku. Zatímco nájemce dle IFRS/IAS vykáže majetek ve svých aktivech, nájemce dle české účetní legislativy vůbec o majetku neúčtuje. Do účetní evidence může převést majetek, až po zaplacení poslední leasingové splátky a zaplacení kupní ceny majetku. Taktéž si nemůže uplatnit odpisy. Přístup ve vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy má velký vliv na hospodářský výsledek účetní jednotky. Dochází k jeho podstatnému snížení, díky účtování leasingových splátek a pojistnému do nákladů.

Naopak vykazování finančního leasingu podle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví IFRS/IAS má lepší dopad na obraz společnosti. Pořizované aktivum se na počátku finančního leasingu zaeviduje do účetní evidence a v rozvaze se vykáže na straně aktiv. Souvztažně k tomu se vykáže závazek, který se během doby finančního leasingu postupně snižuje spolu s uhrazenými splátkami. Do nákladů vstupují pouze odpisy, úroky ze splátek a pojistné. Účetní jednotka tedy vykazuje větší zisk

ZÁVĚR

Každá země má svůj účetní systém založený na jiných prioritách a zásadách, které velmi úzce souvisí s historickými událostmi a kulturními odlišnostmi. I když zde již dlouhou dobu dochází k harmonizaci a propojování účetních světů, neustále existuje spousta značných rozdílů. Ne naopak je tomu i v oblasti leasingu, kde došlo a stále dochází k významným krokům k vytvoření jednotného účetního systému. (13)

Česká republika usiluje o soulad se směrnicemi a nařízeními EU o používání IAS a vytvoření vhodného prostředí pro aplikaci IAS na zpracování účetních závěrek. Problematika vykazování účetních informací podle IFRS/IAS je velmi aktuální a informace, zjištěné podle pravidel IFRS/IAS, mají při investičním rozhodování stále větší váhu. Od 1. 1. 2005 všechny společnosti kótované na burzách, které emitují veřejně obchodovatelné cenné papíry, musí sestavovat konsolidované účetní výkazy v souladu s Mezinárodními standardy finančního výkaznictví. Úplný přechod na dodržování IFRS/IAS bude náročný, vyžádá si důkladnou znalost účetních předpisů, které jsou definované jinými způsoby a na základě jiných koncepcí. (3)

Cílem mé bakalářské práce bylo vymezení vlivu rozdílného vykazování finančního leasingu dle české účetní legislativy a dle IFRS/IAS na obraz o finanční pozici a výkonnosti účetní jednotky. Vymezení konkrétních a nejdůležitějších odlišností, které nastávají ve vykazování finančního leasingu, a jejich konkrétní vlivy na výsledek hospodaření účetní jednotky

Ve své bakalářské práci jsem se nejdříve zabývala ekonomickou podstatou finančního leasingu, vysvětlila základní pojmy, které jsou v rámci problematiky finančního leasingu používány. Ukázala jsem některé výhody a nevýhody, které finanční leasing má. V dalších dvou částech práce jsem se zaměřila na teoretický popis české účetní legislativy a IFRS/IAS. Popsala jsem český účetní systém a jeho souvislost s daněmi a právem. Teoreticky bylo zachyceno účtování u pronajímatele i nájemce. V další části bakalářské práce jsem se zabývala vykazováním finančního leasingu dle

IFRS/IAS. Nastínila jsem historické události a změny, které vedly k vytvoření Mezinárodních standardů finančního výkaznictví. Konkrétně jsem se zaměřila na IAS 17 – Leasingy a ukázala zachycení finančního leasingu dle tohoto přístupu.

Zjištěné teoretické poznatky a skutečnosti z předchozích částí byly aplikovány na reálném příkladu finančního leasingu síťotiskového tříčtvrťáutomatu, který si pořídila společnost IG Spektrum s.r.o. Podle smlouvy o finančním leasingu byl finanční leasing vykázán dle české účetní legislativy z pohledu nájemce i pronajímatele. Byly respektovány veškeré účetní i daňové předpisy. Následně byl stejný finanční leasing vykázán dle IFRS/IAS z pohledu nájemce. Ve stejné kapitole jsou vyhodnoceny důležité a zásadní rozdíly a jejich dopad na rozdíly ve vykazování finančního leasingu na obraz předmětu účetnictví.

Po srovnání přístupu Mezinárodních standardů finančního výkaznictví IFRS/IAS a české účetní legislativy jsou zřejmé podstatné vlivy na výkonnost účetní jednotky. Dle IFRS/IAS nedochází k účtování leasingových splátek do nákladů. Tudíž účetní jednotka vykazuje větší zisk, z čeho vyplývají i lepší výsledky finanční analýzy.

Leasing, jako forma financování majetku, má v České republice velkou tradici a proto se domnívám, že by bylo dobré, kdyby se česká právní úprava v oblasti leasingu více přiblížila vykazování leasingu dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví IFRS/IAS.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IAS/IFRS*. 1. vyd. [s.l.] : Computer Press, 2006. 339. ISBN 80-251-1085-0.
- [2] HINKE, J., *Účetnictví podle IAS/IFRS*. 1.vyd., Praha: Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86851-49-4
- [3] JINDROVÁ, B. *Leasing - chyby a problémy*. 2.vyd. Praha. 2002. ISBN 80-247-0132-4..
- [3] KOLÁŘOVÁ, E. *Harmonizace finančního účetnictví a mezinárodní účetní standardy u malých a středních firem*. Brno. 2005. ISBN 80-214-2899-6.
- [4] KOVALÍKOVÁ, Hana. *Praktický průvodce českými účetními standardy pro podnikatele*. [s.l.] : Linde Praha, 2005. 352. ISBN 80-7201-554-0.
- [5] KRUPOVÁ, L. a kol. *IAS v příkladech*. II.díl. Praha. 2003. ISBN 80-86324-23-0.
- [6] KRUPOVÁ, L. a kol. *IAS v příkladech*. III.díl. Praha. 2003. ISBN 80-86324-33-8.
- [7] LEITNER, A. *Mezinárodní harmonizace účetnictví*. Praha. 2004.
- [8] LOJA, R. a VOJÁČKOVÁ, H. *Účetní závěrka podle IFRS se zaměřením na majetek*. Praha. Bilance. 2005. ISBN 80-86371-48-4.
- [9] MLÁDEK, R. *Světové účetnictví: IFRS, US GAAP*. 1.díl. Praha. 2005. ISBN 80-7201-519-2.
- [10] POKORNÝ, J. *Úspěšnost zaručena*. Brno. 2004. ISBN 80-7204-348-X.
- [11] ŠRÁMKOVÁ, A. a JANOUŠKOVÁ, M., *IAS/IFRS. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví. Praktické aplikace*. 3.aktualizované vyd., Praha: ISÚ, 2007. ISBN 978-80-86716-44-2
- [12] VALOUCH, P. *Leasing v praxi: praktický průvodce*. Praha. 2005. ISBN 80-247-0745- 4.
- [13] Kolektiv autorů. *IAS, US GAAP a české účetní předpisy – podrobnosti a rozdíly*. Praha: PriceWaterhouseCoopers. 2002.
- [14] Vyhláška č.500/2002 Sb., české účetní standardy pro podnikatele
- [15] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
- [16] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- [17] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

[18] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

[19] <http://zcu.juristic.cz/plzen/kfp/FAU0205.rtf>, 6.5.2008

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Účtování finančního leasingu u pronajímatele	24
Tabulka č. 2: Účtování časového rozlišení výnosů u pronajímatele	25
Tabulka č. 3: Účtování finančního leasingu u nájemce	26
Tabulka č. 4: Účtování časového rozlišení nákladů u nájemce	27
Tabulka č. 5: Položky leasingové smlouvy	40
Tabulka č. 6: Položky měsíčních splátek	40
Tabulka č. 7: Účtování finančního leasingu u nájemce v roce 2007	41
Tabulka č. 8: Účtování finančního leasingu u pronajímatele v roce 2007	42
Tabulka č. 9: Současná hodnota splátek	43
Tabulka č. 10: Přehled o leasingovém závazku	45
Tabulka č. 11: Účtování finančního leasingu v letech 2007 - 2010 dle IFRS/IAS	46

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma č. 1: Schéma účtování finančního leasingu u pronajímatele	23
Schéma č. 2: Schéma účtování časového rozlišení výnosů u pronajímatele	25
Schéma č. 3: Schéma účtování finančního leasingu u nájemce	26
Schéma č. 4: Schéma účtování časového rozlišení nákladů u nájemce	27
Schéma č. 5: Schéma účtování finančního leasingu u pronajímatele	37
Schéma č. 6: Schéma účtování finančního leasingu u nájemce	38

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Smlouva o finančním leasingu

Příloha č. 2: Splátkový kalendář

Příloha č. 3 Protokol o uvedení předmětu leasingu do provozu